

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >> dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Autorzy: wolontariusze Wojtek Kostrzewa, Antek Stachera,
Bruno, Kuba Urbański, Janek Krasicki, Piotrek Nałęczynski

Redakcja: Katarzyna Hermann

Skład i przygotowanie do druku: Katarzyna Hermann

Nadzór merytoryczny: Alicja Wydra, Agnieszka Chołuj

Przewodnik przygotowany został w ramach projektu "Dzikie Kabaty - wspólne działania na rzecz dzikiej miejskiej przyrody". Projekt jest dofinansowany ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO oraz budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze Lokalnie” realizowanego przez Stowarzyszenie Europa i My, Stowarzyszenie BORIS, Stowarzyszenie SOKIAL oraz Fundację Fundusz Współpracy.

Zapraszam Państwa do zapoznania się z wyjątkowym przewodnikiem po Kabatach i okolicach. Wyjątkowym dlatego, że dotyczy dzikiej miejskiej przyrody i był tworzony nie przez specjalistów, ale przez młodych aktywistów z terenu Kabat.

W przewodniku tym znajdą Państwo informacje o Lesie Kabackim i zbiornikach wodnych znajdujących się w okolicy Kabat, o zwierzętach zamieszkujących Kabaty - owadach, ptakach, gadach, płazach i ssakach.

Oprócz podstawowych informacji o tych elementach dzikiej miejskiej przyrody i ich znaczeniu dla ekosystemów, znajdą Państwo w tym przewodniku także ciekawostki oraz informacje praktyczne - jak dotrzeć do dzikich miejsc, gdzie ich szukać na Kabatach, jak się zachowywać w kontakcie z dziką przyrodą.

Przewodnik tworzyli młodzi aktywiści - wolontariusze Fundacji Verbasum.

W tym celu wędrowali po zielonych zakamarkach Kabat, zaglądali pod kłody drewna, grzebali w ziemi, wsłuchiwali się w odgłosy dzikiej przyrody. Ten przewodnik jest wynikiem ich pracy w ramach projektu "Dzikie Kabaty - wspólne działania na rzecz dzikiej miejskiej przyrody" realizowanego przez Fundację Verbasum. Zapraszamy na spojrzenie na ten nasz kawałek Warszawy ich oczami!

Prezesa Fundacji Verbasum
Katarzyna Hermann

MAZOWSZE
LOKALNIE

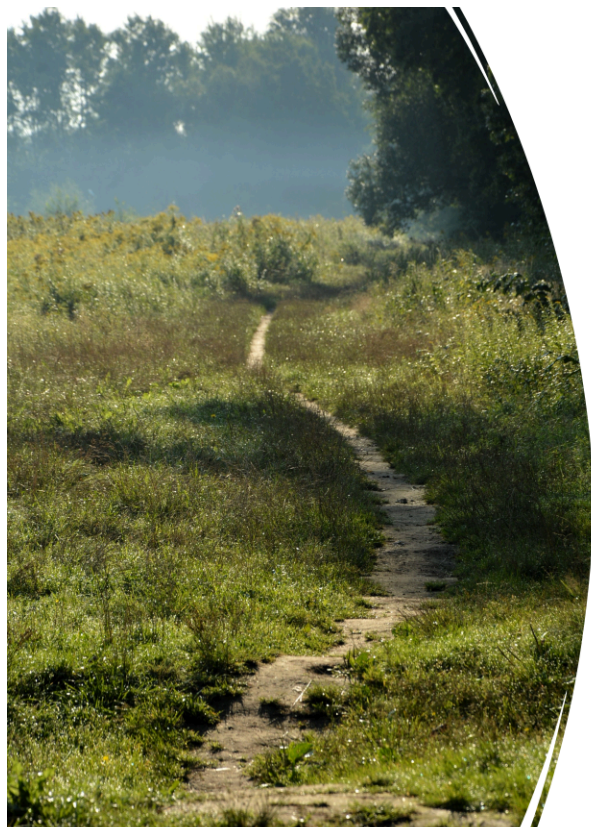

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzikie Kabaty– Las Kabacki

- **Podstawowe informacje:**
- Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego jest największym rezerwatem przyrody w województwie mazowieckim.
- Rosną w nim 62 gatunki drzew i krzewów.
- Zawiera skarby przyrodnicze – 13 pomników przyrody sięgających wysokości nawet 32 metrów.
- Znajduje się tam pomnik ofiar katastrofy lotniczej samolotu „Tadeusza Kościuszko”.

MAZOWSZE
LOKALNIE

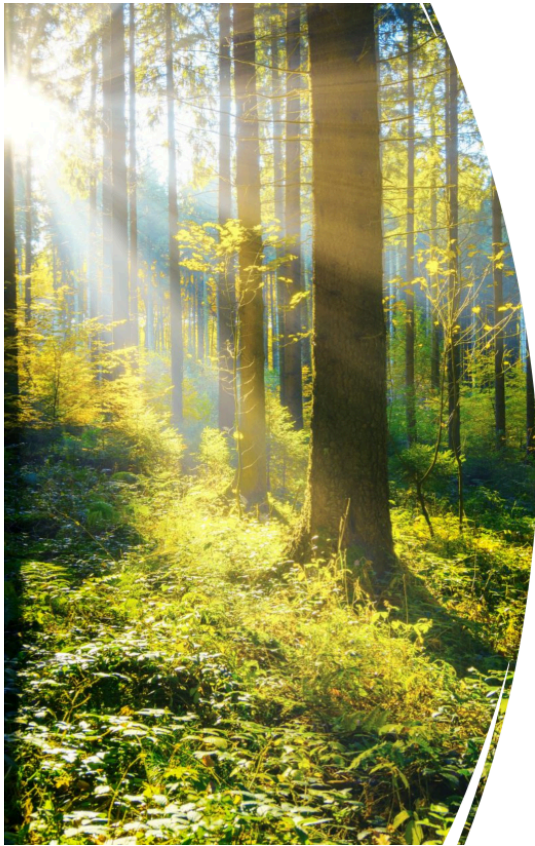

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzikie Kabaty– Las Kabacki

Znaczenie dla ekosystemu

- Stanowi dom dla wielu zwierząt takich jak: sarny, dziki, lisy, borsuki, jeże, dziecięty, puszczyki i rzekotki.
- Dużą jego część zajmują 120-160 letnie drzewa.
- Z rosnących tam drzew można wyróżnić: dąb szypułkowy, sosnę, brzozę brodawkowatą, osikę, grab, a także buk, modrzew, lipę drobnolistną, klon zwyczajny oraz jesion wyniosły i wiąz górski.
- Znajdują się tam objęte ochroną rośliny takie jak lilia złotogłów, jarząb szwedzki, pomocnik baldaszkowaty czy widłak goździsty.

Dzikie Kabaty – Las Kabacki

Umiejscowienie

- Las Kabacki znajduje się na południu Kabat i obejmuje obszar do Józefostawia i Konstancina-Jeziornej.
- Od strony Kabat można tam dojechać autobusem lub metrem.
- Przez las biegną również liczne trasy rowerowe i szlaki turystyczne.
- Należy pamiętać, że Las Kabacki jest rezerwatem przyrody, należy więc poruszać się w nim tylko po wyznaczonych szlakach, nie wolno niszczyć runa leśnego i roślin oraz zbierać grzybów, jagód czy szyszek.

Autor: Wojtek Kostrzewa

Dzikie Kabaty - Gady i Płazy

Co to są płazy:

- Jak grecka nazwa (amphibia) mówi: mają dwa życia, czyli żyją na lądzie i w wodzie. Są do tego przystosowane – mają wilgotną, gładką, choć w przypadku ropuch pokrytą gruczołami, skórę, która również służy do oddychania. Mają charakterystyczne tylne nogi służące do pływania, a zarazem do skakania, przednia para służy tylko na lądzie do podpierania się. Z jaj składanych w wodzie wykluwają się kijanki, które odżywiają się roślinami, natomiast dorosłe płazy są drapieżnikami i polują głównie na bezkręgowce – ślimaki, pierścienice i stawonogi.

Co to są gady:

- Gady za to wykształciły lepsze płuca oraz jako pierwsze rozpoczęły lądowy tryb życia, tak jak płazy składają jaja, ale wyjątkowo jaszczurka żyworodna, tak jak nazwa wskazuje, rodzi żywe potomstwo, a nie jaja.
- Wszystkie gady składają jaja na lądzie, a ich rozwój jest prosty. To oznacza, że z jaja wykluwa się młody osobnik identyczny z osobnikiem dorosłym tylko o mniejszych rozmiarach. Następnie rośnie, zrzucając wierzchnią warstwę naskórka, która jest jak za ciasny płaszcz, w którym większy osobnik już się nie mieści.

Dzikie Kabaty - Gady i Płazy

Jakie występują gatunki na terenie Warszawy (Ursynowa):

Gady:

- jaszczurka żyworodna, jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata

Płazy:

- żaba jeziorkowa, żaba wodna, żaba trawna, ropucha szara, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, rzekotka drzewna, traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, żaba moczarowa

Ciekawostki:

- Samce jaszczurki zwinki w przeciwieństwie do żyworodnej w czasie godów (maj) stają się jaskrawo zielone, a jaszczurki żyworodne przez cały rok są ciemno brązowe.
- Padalec w zasadzie nie jest wężem, a jest beznogą jaszczurką, na to wskazuje wiele cech jej budowy. Żmija za to jest jedynym jadowitym gatunkiem węża na terenie Polski, ale nie trzeba się jej bać, bo jest rzadko spotykana i zaatakować może tylko wtedy, gdy poczuje się zagrożona, bądź w samoobronie. Wszystkie płazy są chronione.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzikie Kabaty - Gady i Płazy

Znaczenie w ekologii

Gady

- Regulują liczebność owadów, bo się nimi żywią (są drapieżnikami), stanowią pokarm dla wielu ptaków oraz wiele węży poluje na mniejsze ssaki.

Płazy

- Stanowią pokarm dla wielu ptaków i ssaków,
- Tak jak gady regulują populację owadów oraz są wskaźnikiem czystości wód.

Dzikie Kabaty - Gady i Płazy

Gdzie można znaleźć na Kabatach i w okolicach:

- **Las Kabacki**- można tam znaleźć wiele gadów, ale nie ma tam zbyt dużo terenów podmokłych więc płazy są tam rzadko spotykane.
- **Park Moczydło**- znajduje się tam woda, ale trzeba pamiętać o tym że sam park jest wytworzony sztucznie. Sam zbiornik wodny (Moczydło 3) jest naturalny i jest jednym z kilku naturalnych zbiorników w okolicy (Stawy na Moczydle). Wokół zbiornika Moczydło 3 powstał park z wieloma udogodnieniami dla ludzi.
- W latach 2006-2008 przeprowadzono tak zwaną rewitalizację stawów, co doprowadziło do zniszczenia siedlisk płazów, w tym rzadkiego gatunku rzekotki drzewnej. Po wielu latach rzekotki wróciły w okolicę, jednak ich zagęszczenie jest mniejsze niż kiedyś.
- Tereny koło Parku Natolińskiego (koło ulicy Rosoła) oraz sam Park Natoliński-znajdują się tam bagna i tereny podmokłe, które bardzo sprzyjają rozwojowi płazów, występują tam też gady takie jak jaszczurki czy węże. Na tym terenie znajduje się rezerwat przyrody „Las Natoliński”. Powołano go, by chronić naturalne, zróżnicowane zbiorowiska leśne z licznymi drzewami pomnikowymi oraz bogatą rzeźbą terenu. Sam Las Natoliński jest pozostałością Puszczy Mazowieckiej.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzikie Kabaty - Gady i Płazy

Jak się zachować przy spotkaniu gada lub płaza

- Nie odstraszać, w przypadku węża może go to sprowokować.
- Najlepiej po prostu zostawić i odejść dalej,
- najlepszym rozwiązaniem jest nie przeszkadzać im w ich własnych sprawach.
- Jeśli już musisz je nagrać zrób to ale nie używaj latarki, bądź flesza.

Jak rozpoznać:

- Żmiję zygzakowatą można poznać po tytułowym zygzaku na plecach
- Zaskrońca można poznać po żółtych plamkach za skroniami
- Jaszczurka zwinka - można ją poznać po jasnych plamkach otoczonych czarną obwódką na brązowym pasku, który znajduje się na grzbiecie i brązowym bądź w sezonie godowym u samców zielonym ubarwieniu.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >> dla **organizacji
pozarządowych** >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzikie Kabaty - Gady i Płazy

Kiedy można spotkać płazy lub gady:

- Ze względu na ich hibernację nie można ich spotkać w zimę i pod koniec jesieni.

Autor: Antoni Stachera

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Owady na Kabatach -opis, znaczenie i praktyczne wskazówki obserwacji

O czym mówimy?

- Owady czyli najliczniejsza grupa zwierząt np. w Lesie Kabackim.
- Spotkasz tam m.in. trzmiele, motyle, chrząszcze, ważki i mrówki i wiele więcej...
- Ciekawostka: wiele owadów pełni kluczową rolę zapylaczy i rozkładaczy materii, co jest bardzo pożyteczną funkcją.

Ciekawostki o owadach:

- Trzmiele potrafią „wibrować”, aby uwolnić pyłek z kwiatów.
- Motyle odbierają smak stopami.
- Ważki potrafią latać do tyłu i należą do jednych z najlepszych myśliwych świata owadów.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Owady na Kabatach -opis, znaczenie i praktyczne wskazówki obserwacji

Rola w ekosystemie

- zapylenie roślin - kluczowe dla utrzymania różnorodności
- rozkład materii - chrząszcze i mrówki pełnią rolę „sprzątaczy” lasu
- źródło pożywienia dla ptaków, nietoperzy i małych ssaków

Jak się zachowywać?

- Nie niszcz mrowisk i martwego drewna (dla owadów to domy).
- Zachowaj bezpieczny dystans od gniazd os i szerszeni aby nie zrobić krzywdy sobie i im.
- Nie łap owadów do rąk!

Owady na Kabatach -opis, znaczenie i praktyczne wskazówki obserwacji

Gdzie w Lesie Kabackim i ogólnie na Kabatach występują owady?

- polany (motyle i trzmiele np. na kwiatkach)
- oczka wodne i wilgotne tereny np. Park Moczydelko przy ulicy Welnianej
- martwe drewno i ściółka (chrząszcze i mrówki)
- Park Motyli przy Stacji Techniczno-Postojowej metra Kabaty

Kiedy możemy obserwować?

- wiosna i lato (największa aktywność),
- trzmiele: od wczesnej wiosny do jesieni
- ważki: lato, szczególnie w okolicach wody
- motyle: w słoneczne dni

Owady na Kabatach -opis, znaczenie i praktyczne wskazówki obserwacji

Jak rozpoznać owady?

- trzmiele - puszyste, głośno bzyczące zapylacze
- motyle - kolorowe skrzydła z widocznymi wzorami
- ważki - długie ciało, duże oczy i skrzydła poruszające się niezależnie
- chrząszcze - twarde pokrywy skrzydeł

Autor: Bruno

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

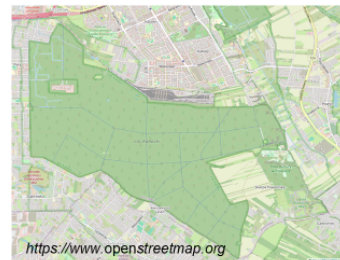
Mazowsze >> dla **organizacji
pozarządowych** >

25.
lat
MAZOWSZE

Nietoperze i sowy na Kabatach

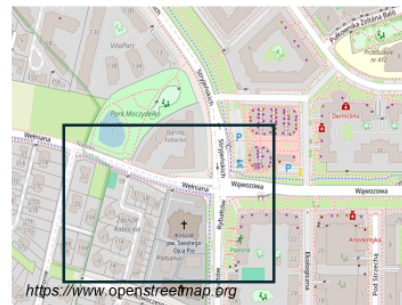
Gdzie można spotkać nietoperze na Kabatach?

- ✓ Na osiedlu mieszkaniowym Kabaty – nietoperze czasem szukają schronienia w ciepłych budynkach, piwnicach lub garażach podziemnych bloków mieszkalnych.
- ✓ Na Stacji Postojowej Metro Kabaty - Metro Warszawskie prowadzi wiele inwestycji ekologicznych dedykowanych nietoperzom niezależnie od pory roku. Na drzewach na terenie STP Kabaty zamontowano dziewięć budek, które będą służyć nietoperzom. Domki dla latających ssaków znajdują się ponad cztery metry nad ziemią i są specjalnie przystosowane do potrzeb tych zwierząt – wejście do nich znajduje się w dolnej części drewnianego „domku”.
- ✓ W Lesie Kabackim - głównymi kryjówkami nietoperzy są dziuple drzew, puste przestrzenie pod odstającą korą i inne naturalne schronienia w starych drzewostanach. Nie da się wskazać konkretnych miejsc przebywania, ponieważ są to dzikie zwierzęta, które prowadzą nocny tryb życia, ukrywając się w ciągu dnia.

Nietoperze i sowy na Kabatach

- Badania populacji nietoperzy w Parku Moczydełko
- Badania populacji nietoperzy w ramach inwentaryzacji przyrodniczej odbywały się w sierpniu i wrześniu 2024
- Od tego czasu nietoperze są regularnie monitorowane w tej okolicy

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
Mazowsze

Nietoperze i sowy na Kabatach

Czym się charakteryzują nietoperze?

- **Gatunki i ochrona:** W Polsce występuje 28 gatunków nietoperzy, a wszystkie są chronione prawem. W Lesie Kabackim mieszka 10 gatunków nietoperzy.
- **Kryjówki:** Nietoperze wykorzystują dziuple, szczeliny w drzewach, a także kryjówki stworzone przez człowieka, takie jak sztuczne schronienia dla zwierząt.
- **Zachowanie:** Nietoperze nie atakują ludzi. Mogą ugryźć tylko w obronie, jeśli zostaną schwytane gołymi rękami.
- **Aktywność:** Aktywnie polują w nocy i o zmierzchu, a w dzień odpoczywają w kryjówkach.
- **Pożywienie:** Większość nietoperzy, w tym wszystkie polskie gatunki, żywi się owadami, takimi jak komary, ćmy czy chrząszcze.

Główne zagrożenia dla nietoperzy w mieście:

- Wycinka drzew z dziuplami
- Nadmierne oświetlenie uliczne i reklamowe, które zaburza echolokację i orientację
- Remonty i budowa nowych budynków, które zamykają szczeliny i otwory, gdzie żyją nietoperze

Nietoperze i sowy na Kabatach

Znaczenie nietoperzy dla ekosystemu:

- Regulują liczebność owadów, zjadając między innymi komary, ćmy i inne szkodniki leśne
- Pomagają leśnikom w ochronie drzewostanów przed szkodnikami leśnymi
- Zmniejszają populację owadów, które mogą być szkodnikami w rolnictwie, co zmniejsza potrzebę stosowania pestycydów

Jak zachowywać się w obecności nietoperzy ?

- Zachowaj spokój bo nietoperze zazwyczaj nie atakują
- Nie próbuj go łapać, machać rękami ani niczym go nie płosz. Zamiast tego, stań z boku lub opuść pomieszczenie, zostawiając nietoperzowi przestrzeń do wylotu.
- Ułatw mu ucieczkę

Nietoperze i sowy na Kabatach

Gdzie można spotkać sowy na Kabatach?

- ✓ W Parku Natolińskim - duży i mało uczęszczany kompleks leśny, jakim jest Park Natoliński, stanowi naturalne środowisko dla wielu gatunków sów, które gniazdują na drzewach i żyją w dziuplach.
- ✓ W Lesie Kabackim – kompleksy leśne w peryferyjnych częściach miasta są głównymi ostojami dla Puszczyków, Las Kabacki to naturalne siedliska dla sów, a obecność potencjalnych ofiar i miejsc lęgowych takich jak drzewa bądź dziuple sprzyja ich życiu i rozmnażaniu.

Nietoperze i sowy na Kabatach

Czym się charakteryzują sowy?

- **Gatunki i ochrona:** W Polsce występuje co najmniej 10 gatunków sów lęgowych, z czego najliczniejszym jest puszczyk, którego populację szacuje się na około 70 tysięcy par. W miastach, w tym w Warszawie, spotkać można gatunki takie jak pójdzka, płomykówka i uszatka, choć ich dokładna liczba nie jest znana.
- **Zachowanie:** Sowy są bardzo terytorialne, zwłaszcza w okresie godowym. Mają swoje rewiry, które aktywnie bronią. Bronią swoich gniazd przed zagrożeniem, atakując nawet większych napastników.
- **Aktywność:** Sowy są aktywne prawie wyłącznie w nocy, kiedy polują korzystając ze świetnego słuchu i wzroku. W nocy też odbywają toki z charakterystycznymi dla poszczególnych gatunków głosami. Dnie spędzają nieruchomo i milcząco, ukryte w dziuplach (puszczyki), siedząc na konarach przy pniu drzewa (puszczyki i uszatki) lub w zakamarkach budynków (płomykówki).
- **Pożywienie:** Żywią się głównie drobnymi ssakami, takimi jak myszy, norniki i szczury, ale ich dieta jest różnorodna i obejmuje również inne ptaki, owady, pająki, a nawet większe ofiary, takie jak zające czy lisy.

Nietoperze i sowy na Kabatach

Autor: Kuba Urbański

Znaczenie sów dla ekosystemu:

- ✓ Kontrolują populację gryzoni, które mogą niszczyć plony i rozprzestrzeniać choroby
- ✓ Regulują populacje mniejszych zwierząt, takich jak insekty czy ptaki

Jak zachowywać się w obecności sów ?

- ✓ Zachowaj dystans: Nie zbliżaj się i nie próbuj dotykać dzikiej sowy, ponieważ jest to dla niej stresujące.
- ✓ Sowy w naturze nie lubią być głaskane ani przytulane, a takie zachowanie może być dla nich stresujące.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzikie Kabaty-zbiorniki wodne

Podstawowe informacje o zbiornikach wodnych :

- zbiorniki wodne to naturalne lub sztuczne miejsca, gdzie gromadzi się woda
- zbiorniki wodne to np. jeziora, oczka wodne, stawy
- występują głównie na nizinach, mokradłach i często w parkach jako stawy czy oczka wodne
- mogą być stworzone przez człowieka np. oczka wodne, stawy i kanały.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Dzkie Kabaty-zbiorniki wodne

Znaczenie zbiorników wodnych dla ekosystemu

- magazynują wodę, co może zapobiegać suszy
- regulują klimat schładzając powietrze
- wspomagają i utrzymują bioróżnorodność zapewniając schronienie np. ptakom, rybam, ważkom, płazom oraz miejsce dla wzrostu wielu roślin, takich jak glony, lilie wodne czy rdestnice
- o zbiorniki wodne dbamy nie zaśmiecając ich i nie zabijając zwierząt mieszkających w zbiornikach wodnych

Autor: Janek Krasicki

Dzikie Kabaty-zbiorniki wodne

Umiejscowienie

- Przyjemne zbiorniki wodne znajdują się przy Lesie Kabackim, to są zbiorniki polodowcowe: Moczydło 1, 2 i 3 zwane jako Stawy na Moczydle.
- Dostęp jest dość prosty i jest to fajne miejsce na odpoczynek.

Ssaki Lasu Kabackiego

- **Dzik "*Sus scrofa*"**

Wszystkożerca o silnie rozwiniętym węchu. Żyje w grupach zwanych watahami. Jest aktywny głównie nocą. Jego dieta jest bardzo zróżnicowana i obejmuje żołądzie, korzenie, bulwy, a także bezkręgowce oraz padlinę.

Jest to "inżynier ekosystemu" – jego buchtowanie (rycie) spulchnia glebę i pomaga w rozsiewaniu nasion. Najczęściej spotykany w głębi Rezerwatu Las Kabacki. Spotkania z tym gatunkiem są najbardziej prawdopodobne o zmierzchu i świcie. Rozpoznawalny po tropach racic z widocznymi raciczkami bocznymi oraz śladach buchtowania (przekopana ziemia). Zasada: Nie dokarmiać!

- **Sarna europejska *Capreolus capreolus***

Najmniejszy i najczęściej spotykany gatunek z rodziny jeleniowatych w Polsce. Typowy roślinożerca, preferujący młode pędy, liście i zioła. Zwykle żyje samotnie lub w małych grupach rodzinnych. Jest zwierzęciem płochliwym, często żeruje o świcie i zmierzchu. Samce zrzucają i odnawiają poroże co roku.

Jest głównym konsumentem roślin, jednocześnie pomagając regulować ich wzrost. Często wychodzi na polany i skraje osiedli przylegających do lasu. Jest aktywny głównie o świcie i zmierzchu.

- **Lis/lis rudy *Vulpes vulpes***

Pospolity drapieżnik, wykazujący duże zdolności adaptacyjne. Ma zróżnicowaną dietę, składającą się głównie z gryzoni, ptaków, zajęcy, ale też owoców i padliny. Jest zwierzęciem nocnym lub aktywnym o zmierzchu.

Pełni rolę naturalnego regulatora populacji gryzoni i ptaków. Na Ursynowie występuje w Lesie Kabackim i w parkach. Aktywny głównie nocą. Rozpoznawalny po odchodach pozostawianych w widocznych miejscach i po charakterystycznych tropach (jak małego psa).

Ssaki Lasu Kabackiego

- **Kuna leśna *Martes martes***

Niewielki drapieżnik doskonale przystosowany do życia na drzewach. Poluje na małe ssaki i ptaki. Aktywna głównie nocą. Skutecznie kontroluje populacje gryzoni, w tym wiewiórek. Występuje w głębi lasu, zwłaszcza w starodrzewiu. Ma charakterystyczną, żółto-pomarańczową nierozwidloną plamę na piersi.

- **Kuna domowa *Martes foina***

Bliski krewniak kuny leśnej, ale preferuje tereny blisko zabudowań. Często spotykana na terenie osiedli (garaże, poddasza). Prowadzi bardziej naziemny tryb życia. Reguluje populację drobnych ssaków, ale jest znana z wizyt w kurnikach. Zasada: Zabezpieczyć dostęp do strychów i resztek jedzenia. W przeciwieństwie do poprzedniego gatunku ma białą, rozwidloną plamę na piersi.

- **Łasica *Mustela nivalis***

Najmniejszy przedstawiciel rzędu drapieżnych w Polsce. Bardzo szybka i zwinna. Specjalizuje się w polowaniu na drobne gryzonie, wnikając nawet do ich nor. Najważniejszy regulator populacji drobnych gryzoni leśnych i polnych. Trudna do zaobserwowania, chowa się w gęstej roślinności i norach.

Ssaki Lasu Kabackiego

- **Jeż wschodni *Erinaceus roumanicus***

Przedstawiciel rzędu owadożernych, prowadzący nocny tryb życia. Broni się za pomocą igieł (kolców). Żywi się bezkręgowcami (dżdżownice, ślimaki, owady). Jest naturalnym tępicielem szkodników ogrodowych i glebowych (ślimaków i owadów). Hibernuje w sezonie zimowym.

Aktywny nocą. Najczęściej spotykany w strefie przejściowej – na skraju lasów, ale także w ogrodach i parkach. Zasada: Zostawiać dla nich bezpieczne przejścia w płotach i sprawdzać żywopłoty przed koszeniem.

- **Wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris***

Gryzoń nadrzewny i dzienny. Żywi się nasionami, orzechami, żołędziami i pąkami roślin. Gromadzi zapasy na zimę. Pomaga w rozsiewaniu nasion, często zapominając o ukrytych spiżarniach. Łatwa do zaobserwowania w dzień, zwłaszcza w Parku Kultury w Powsinie lub na każdym skraju lasu i w parkach. Jesienią jest najbardziej aktywna (gromadzenie zapasów).

- **Mysz leśna *Apodemus flavicollis*:**

Pospolity gryzoń lasów i różnego typu zadrzewień. Żyje w runie leśnym; dobrze się wspina.

Jest ważnym elementem łańcuchów pokarmowych – stanowi pokarm między innymi sów i kun. Rozpoznawalna dzięki żółtawej plamie na piersi i bardzo długiemu ogonowi.

Ssaki Lasu Kabackiego

- **Mysz polna *Apodemus agrarius***

Gryzoń preferujący otwarte przestrzenie i skraje lasu. Podstawowy pokarm niewielkich drapieżników i ptaków drapieżnych. Łatwo rozpoznawalna dzięki ciemnej prędkie biegnącej wzdłuż grzbietu.

- **Nornica ruda *Myodes glareolus***

Mały gryzoń o rudawym futerku. Często wspina się na niższe gałęzie.

Typowy konsument nasion i pąków, a także ważny element pożywienia kun.

- **Kret europejski *Talpa europaea***

Przedstawiciel rzędu owadożernych prowadzący całkowicie podziemny tryb życia. Żywi się głównie dżdżownicami. Przewietrza glebę i zjada szkodniki (larwy owadów). Rozpoznawalny po kopcach kretowisk (nadmiar ziemi z drążonych tuneli), zwłaszcza na terenach trawiastych wokół lasu. Uważany za szkodnika na terenach ogrodów i działek.

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Ssaki Lasu Kabackiego

Autor: Piotrek Nałęczyński

- **Ryjówka aksamitna *Sorex araneus***

Przedstawiciel rzędu owadożernych o bardzo szybkim metabolizmie. Musi nieustannie zjadać bezkręgowce glebowe, takie jak dżdżownice, owady i ich larwy. W rezultacie kontroluje populację owadów glebowych.

- **Ryjówka malutka *Sorex minutus***

Najmniejszy ssak w Polsce. Podobnie jak ryjówka aksamitna, jest owadożerna i ma ekstremalnie szybki metabolizm. Kontroluje populację owadów glebowych.

- **Zając szarak *Lepus europaeus***

Należy do rzędu zajęczaków/zającokształtnych/czterosiekaczowców (Lagomorpha). Żyje na otwartych przestrzeniach i skrajach lasu. Nie kopie nor, chroni się w zagłębieniach terenu (kotlinkach). Jest typowym roślinożercą. Ważny (drugim po gryzoniach) cel polowań lisów. Spotykany na polach i skrajach Lasu Kabackiego. Najbardziej aktywny o zmierzchu.

Zeskanuj kod QR- żeby zobaczyć filmiki i odsłuchać wersje audio

Dzikie Kabaty- Las Kabacki

Dzikie Kabaty- Gady i Płazy

Zeskanuj kod QR- żeby zobaczyć filmiki i odsłuchać wersje audio

Owady na Kabatach

Nietoperze i sowy na Kabatach

MAZOWSZE
LOKALNIE

NOWE
FIO

Mazowsze >>

dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Zeskanuj kod QR- żeby zobaczyć filmiki i odsłuchać wersję audio

Dziki Kabaty- zbiorniki wodne

Ssaki Lasu Kabackiego

MAZOWSZE
LOKALNIE

Mazowsze >> dla organizacji
pozarządowych >

25.
lat
MAZOWSZE

Fundacja Verbasum działa na styku trzech obszarów:
natura, wspólnota, opowieści. Realizuje swoją misję
poprzez aktywności twórcze, edukacyjne i badawcze.

Kontakt:

e-mail: fundacijaverbasum@gmail.com
<https://www.facebook.com/fundacijaverbasum/>
<https://www.instagram.com/fundacijaverbasum/>
<https://www.youtube.com/@FundacjaVerbasum>

